

RYGIEL ROGUSZ SOBIECKI

281

LUFTWAFFE KONTRA JANUSZEWICZ
NA NIEBIE ZIELONKI

Piloci III/1 Dywizjonu Myśliwskiego sfotografowani w październiku 1938 r. na lotnisku Aleksandrowice podczas operacji na Zaolziu. W tle po lewej P.11c ze 111 eskadry oraz po prawej P.11c ze 112 eskadry. Od prawej, trzeci - por. pil. Wojciech Januszewicz, siódmy dowódca 112 EM kpt. pil. Tadeusz Opulski. Od lewej, ósmy – pierwszy dowódca 111 EM kpt. pil. Gustaw Sidorowicz

Wbrew obiegowym opiniom polskie lotnictwo wojskowe wzięło aktywny udział w obronie Polski w pierwszych dniach wojny. Zielonka była najdłużej (do 10 września 1939 r.) i najintensywniej (ponad 350 lotów bojowych) działającym lotniskiem polskim we wrześniu 1939 r.

Znakomitym tego przykładem jest walka powietrzna por. Wojciecha Januszewicza nad Zielonką, niemająca sobie równych w historii powietrznych zmagani II wojny światowej. Na kilka dni przed wybuchem wojny na lotnisku polowym w Zielonce pojawił się III/1 Dywizjon Myśliwski pod dowództwem kpt. pil. Zdzisława Krasnodębskiego, składający się ze 111 i 112 Eskadry Myśliwskiej.

Stanowił on część sił Brygady Pościgowej, której zadaniem była obrona powietrzna aglomeracji warszawskiej. 1 września 1939 r. rano, miała miejsce pierwsza bitwa powietrzna II wojny światowej w rejonie połączenia rzek Bugu i Narwi. Tego dnia jeszcze trzykrotnie lotnicy stacjonujący w Zielonce startowali do walki. 3 września nad Zielonką i Rembertowem miała miejsce pierwsza w tej wojnie wielka bitwa samolotów myśliwskich – łącznie brało w niej udział po 18 samolotów każdej ze stron.

Siły na pozór równe, ale polskie maszyny typu PZL P.11 rozwijały prędkość 375 km/h i większość z nich była uzbrojona jedynie w dwa karabiny maszynowe,

WRZESIEŃ 1939

NA NIEBIE ZIELONKI

podczas gdy niemieckie Messerschmitty Bf 110 osiągały prędkość większą o ponad 150 km/h i były wyposażone w pięć karabinów maszynowych i dwa działka. Epilog tego starcia stanowiła walka nad Zielonką. Pełniący obowiązki dowódcy 111 Eskadry por. pil. Wojciech Januszewicz, wystartował wtedy samotnie przeciwko nadlatującym w kierunku lotniska w Zielonce czterem Messerschmittom Bf 110.

Pomimo że Januszewicz startując i nabierając wysokości znalazł się w najgorszej z możliwych dla pilota myśliwskiego sytuacji, pomimo zacięcia się jednego z karabinów i kontynuowania walki z jednym tylko (!) sprawnym karabinem wynik powietrznego starcia okazał się nieoczekiwany: jeden Bf 110 został zestrzelony, a pozostałe wycofały się z walki.

Świadkowie powietrznego starcia nad Zielonką, zarówno wśród lotników Brygady Pościgowej, jak i mieszkańcy Zielonki i okolicznych miejscowości podkreślali, że było to wydarzenie, które na lata utkwilo w ich pamięci.

Walka ta jest przykładem zaangażowania, odwagi i hartu ducha polskiego lotnika, który zestrzelił podczas obrony Warszawy jeszcze dwa inne nieprzyjacielskie samoloty i stał się jednym z najefektywniejszych pilotów Brygady

Pościgowej. Pamiętajmy o nim i innych polskich lotnikach, którzy walczyli o wolną Polskę na frontach II wojny światowej. **Cześć ich pamięci!**

Wojciech Januszewicz nigdy nie wrócił do Ojczyzny, odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari i trzykrotnie Krzyżem Walecznych, zginął podczas Bitwy o Anglię jako pilot słynnego polskiego Dywizjonu 303, został pochowany na cmentarzu lotników polskich w Northwood w Londynie

WYJAZD GODZ 5:00. SZTAB
BRYGADY POŚCIG
WEJ W ZIELONCE

LOTNISTKO POLOWE
BRYGADY POSCIGOWEJ
W ZIELONCE
GODZ 6:50

W szpitalu okręgowym im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie przebywał wczoraj 20-letni Polak, który 2001 roku dostał zapalenie płuc. W tym czasie przebywał w Wyższym Zakładzie Polityki Stosunków Międzynarodowych z 12-osobową grupą powracających z wojny.

WYSTRZELAŁEM
CAŁĄ AMUNICJĘ.
MUSZĘ ŁADOWAĆ

ZIELONKA 1 IX 1939. GODZ. 18:30

DZISIAJ MAMY CZTERY
ZESTRZELENIA ORAZ
RANNYCH I POLEGŁYCH.
DOWÓDCĄ 11-EJ ESKADRY
ZOSTAJE POR.
JANUSZEWICZ

OBCE
MASZYNY

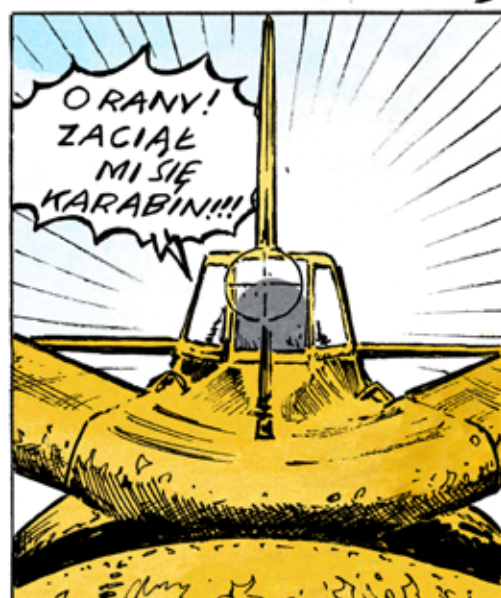
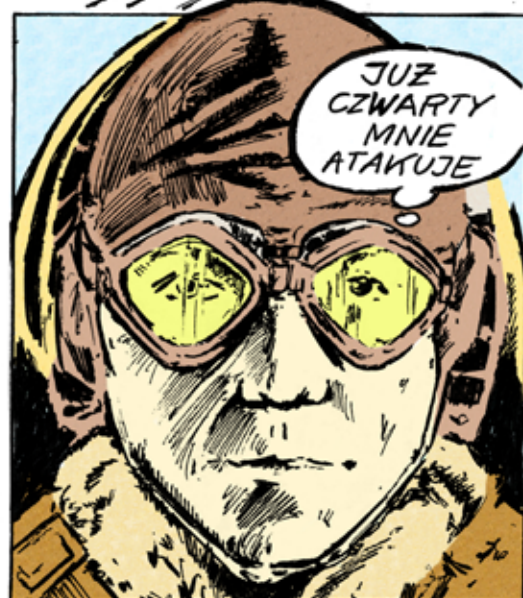
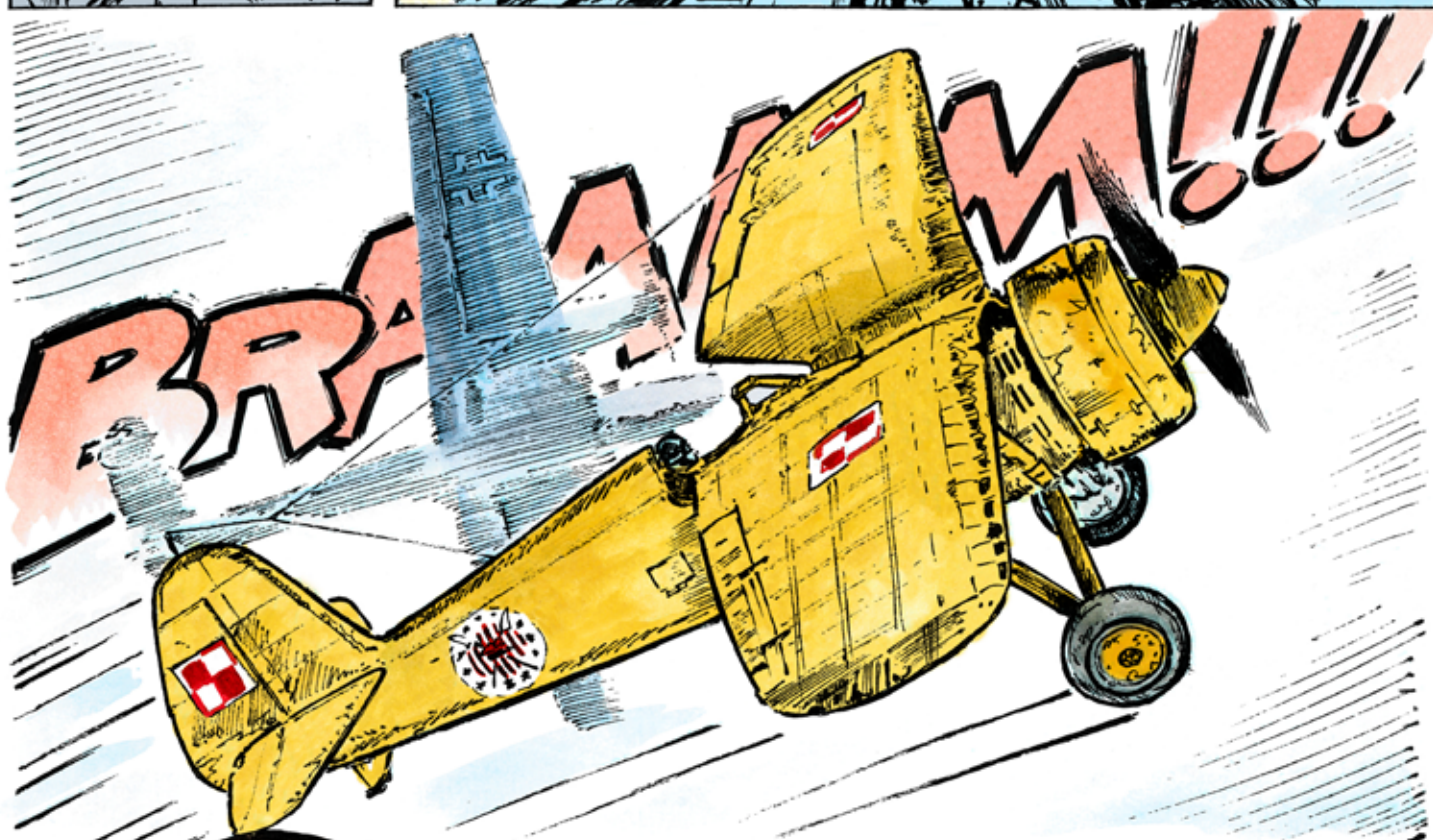
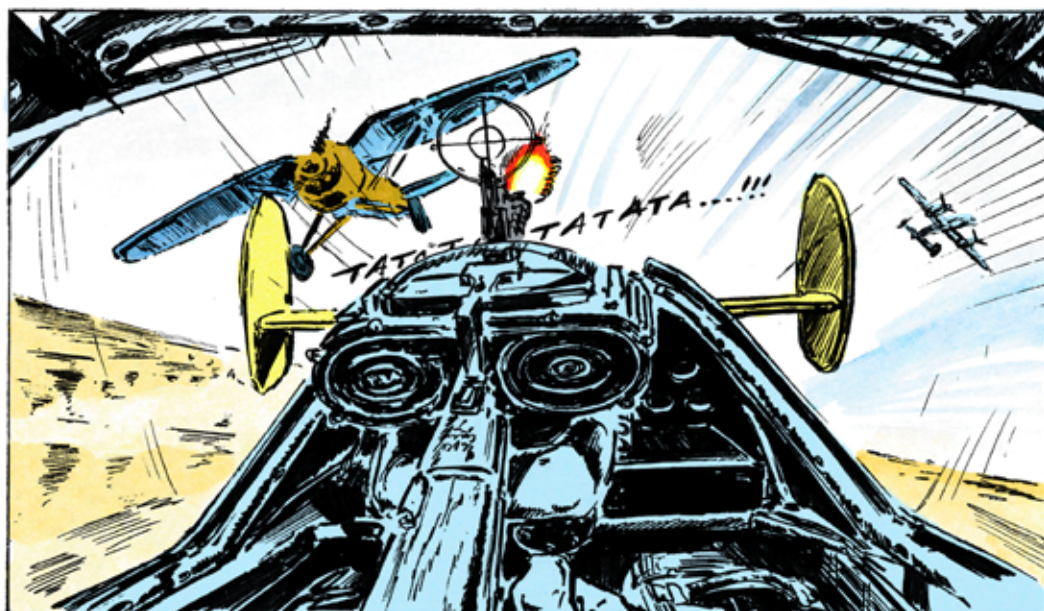
7 O RANY,
ROZWALA NAM
LOTNISKO!

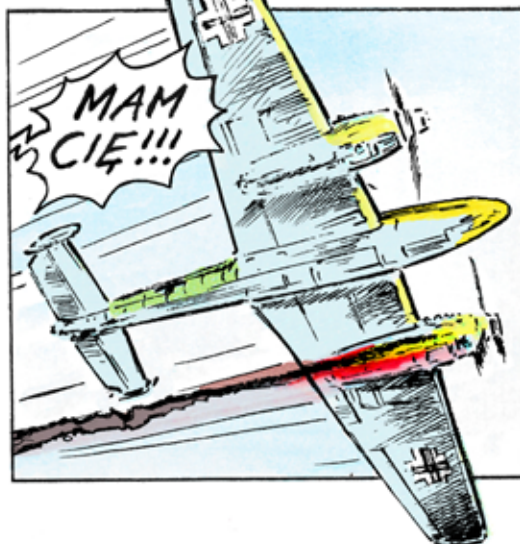
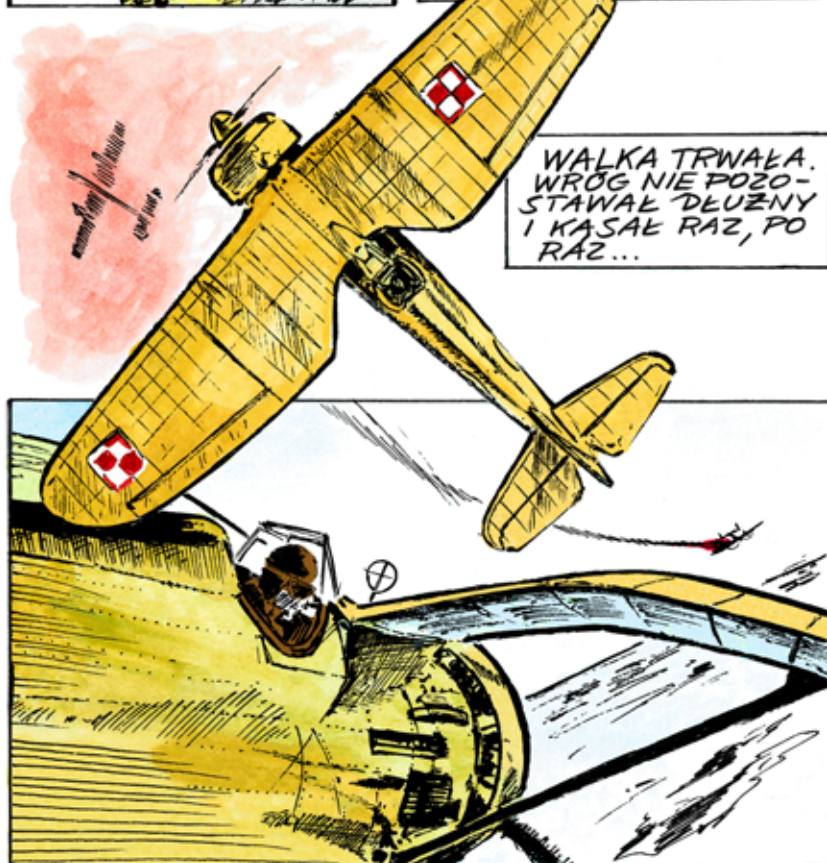
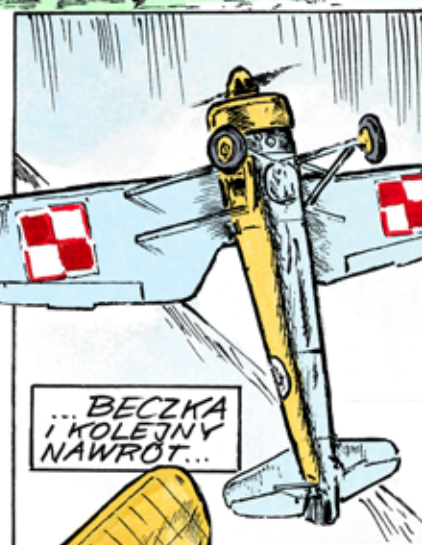
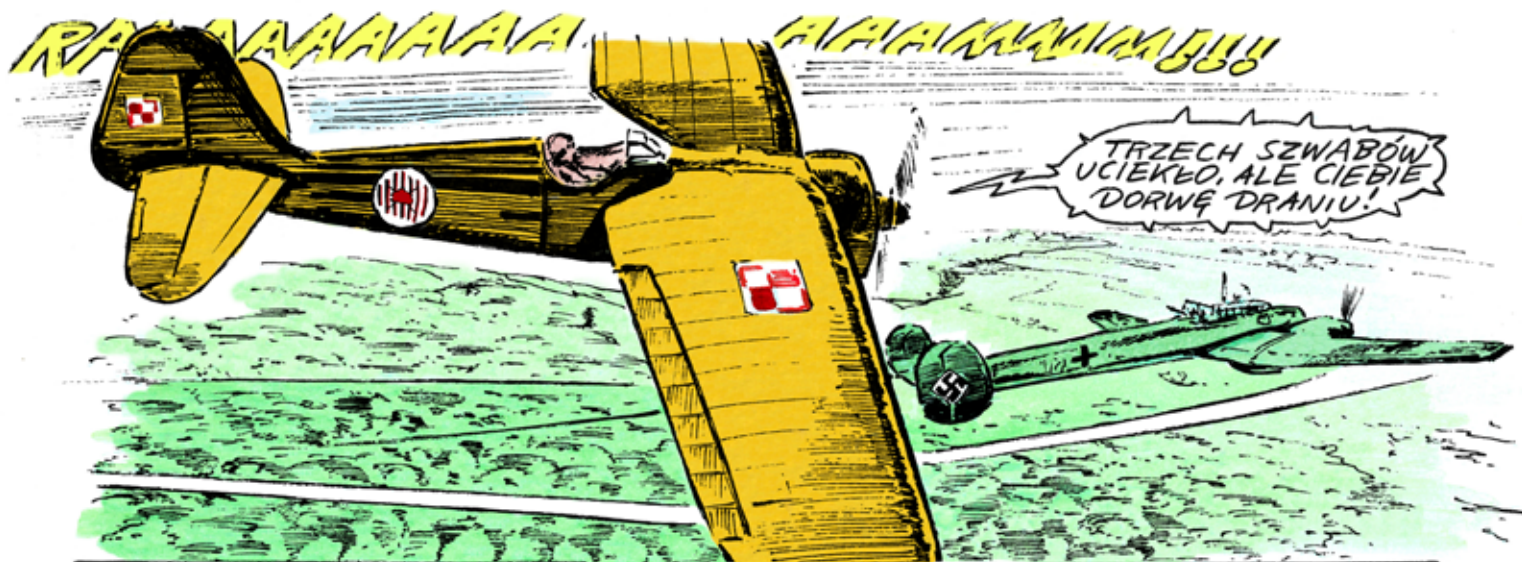

3 WRZESNIA PZL P.11C
PORUCZNIKA JANUSZEWICZA

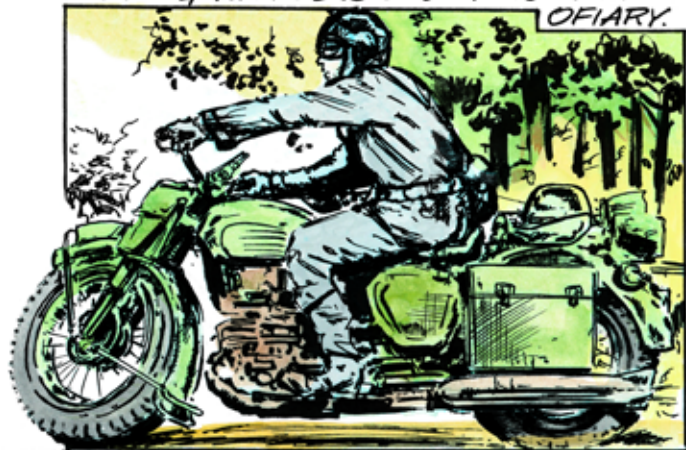
A yellow biplane is shown from a low angle, flying towards the viewer. It has a large propeller and a speech bubble coming from it that says "MAM 600 M! DRANIE JUŻ SA I MAJĄ 28 KARABINÓW!". In the background, a green biplane is flying away. The sky is blue with some clouds.

RATUNEK MANEWREM W KORKOCIAS

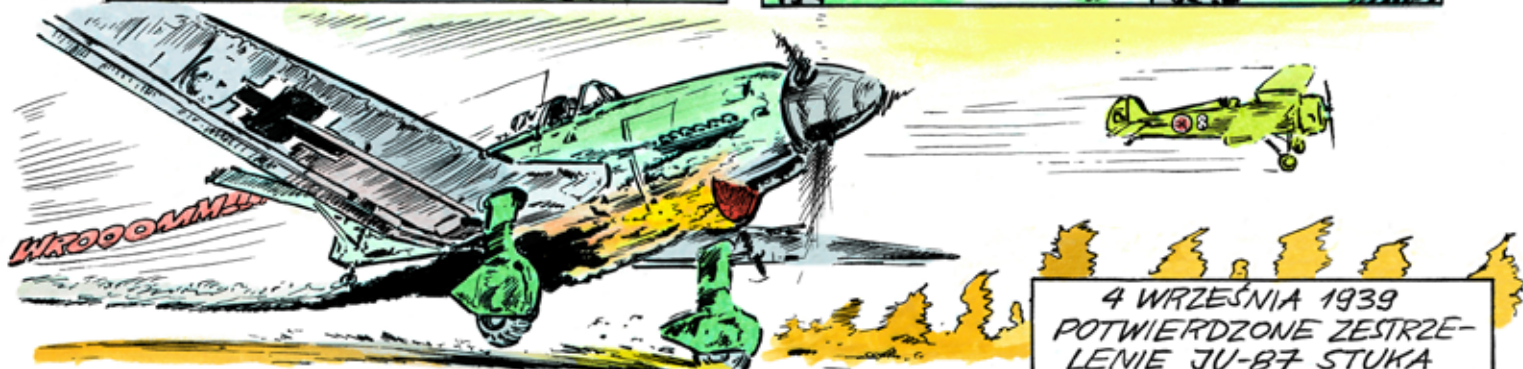

PO PRZEGNANIU TRZECH I ZESTRZELENIU JEDNEGO BF-110 POR. JANUSZEWICZ UDAŁ SIĘ NA MIEJSCE UPADKU SWOJEJ OFIARY.

PATRZCIE. TO WSZYSTKO BYŁO PRZYGOTOWANE NA NAS I NA NASZĄ ZGUBĘ.

4 WRZEŚNIA 1939
POTWIERDZONE ZESTRZELENIE JU-87 STUKA

TATATATATATATA... TATA... TATATATA...!!!!!!

KOLEJNY SZTUKAS
PADA ŁUPEM
JANUSZEWICZA
6 WRZEŚNIA

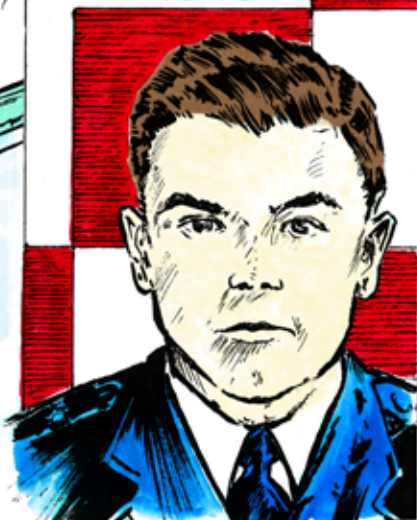

PO NAPADZI SOWIECKIEJ
WIEKSZOŚĆ POLSKICH LOTNIKÓW
OPUŚCIŁA KRAJ.

POR. WOJCIECH JANUSZEWICZ

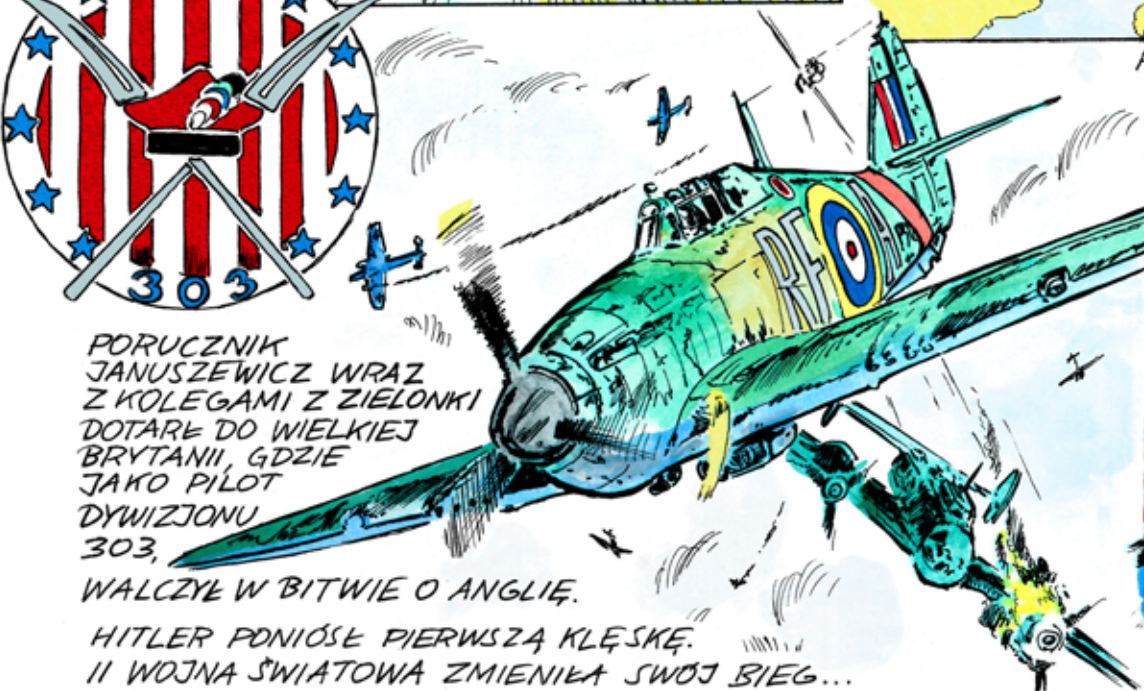
1911 - 1940

PORUCZNIK
JANUSZEWICZ WRAZ
Z KOLEGAMI Z ZIELONKI
DOTARŁ DO WIELKIEJ
BRYTANII, GDZIE
JAKO PILOT
DYWIZJONU
303,

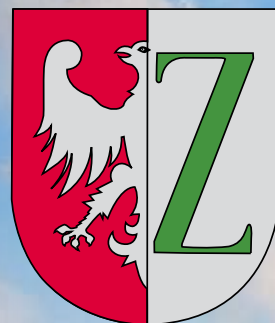
WALCZYŁ W BITWIE O ANGLIĘ.

HITLER PONIÓSŁ PIERWSZĄ KLĘSKĘ.
II WOJNA ŚWIATOWA ZMIENIŁA SWÓJ BIEG...

Z ZIELONKI W OBRONIE WARSZAWY

NA POCZĄTKU WRZEŚNIA 1939 ROKU NASZE MIASTO STAŁO SIĘ CENTRUM DZIAŁAŃ 111 I 112 ESKADRY MYŚLIWSKIEJ. PRZYPOMINAJĄC LOSY TYCH WYDARZEŃ, ODDAJEMY HOŁD ODWAŻNYM I BOHATERSKIM POLSKIM LOTNIKOM, KTÓRZY NIE PRZESTRASZYLI SIĘ PRZEWAŻAJĄCEJ SIŁY WROGA

Zielonka w swojej historii była świadkiem wielu wojennych zmagañ ważnych dla historii całej Ojczyzny. Przy wydmie przechodzącej przez centrum Zielonki w 1794 roku kończyła się bitwa stoczona w czasie Powstania Kościuszkowskiego. W 1920 roku na przedpolach Zielonki rozegrała się zwycięska bitwa nazywana „Cudem nad Wisłą”. Te dwa epizody znane były w powszechnej świadomości od wielu lat, a ich bohaterowie byli wspominani podczas naszych patriotycznych uroczystości. O wielkiej bitwie powietrznej, której część rozegrała się nad Zielonką, do której piloci startowali z zielonkowskiego lotniska, nie wiedział prawie nikt.

Dzięki zaangażowaniu regionalistów i miłośników historii lotnictwa przez ostatnie pięć lat historia bohaterskiej walki porucznika pilota Wojciecha Januszewicza na niebie Zielonki została znakomicie udokumentowana. Odnaleziono i spisano wspomnienia świadków – mieszkańców ówczesnej Zielonki i okolic, znaleziono źródła w dokumentacji lotników. Projekt opisu batalii powietrznej, którą obserwowali zielonkowie przerodził się w obszerną akcję przywrócenia do społecznej świadomości istnienia i wagi lotniska w Zielonce, lotników 111 i 112 Eskadry Myśliwskiej, powstał – można powiedzieć – oddzielny dział w badaniach nad historią naszego miasta – działań lotniczych „Z Zielonki w obronie Warszawy”.

Szczególne zaangażowanie w prace historyczne włożyli: Marian Sawicki, Marek Rogusz oraz środowisko Towarzystwa Przyjaciół Zielonki. Dzięki ich pracom powstały już publikacje „Zielonka, zapomniane lotnisko września 1939”, „Parę minut życia. Wspomnienie o pilocie kościuszkowskiej eskadry Wojciechu Januszewiczu”, a nawet gra strategiczna „111” wydana przez IPN. Kolejnym elementem edukacji na rzecz bohaterskich lotników jest komiks, który trzymają Państwo w ręku i który, liczymy, że rozprzestrzeni temat wśród młodzieży.

Uznając wagę ustaleń oraz szcząc się bohaterstwem rodaków, miasto Zielonka postanowiło utworzyć także placówkę muzealną. I tak w jednym z najstarszych budynków naszego miasta przy ulicy Kolejowej 11 otwarta zostaje wystawa o zielonkowskim lotnisku i o bohaterskich lotnikach. Staje się to początkiem Muzeum Zielonki, które obejmować będzie swoją promocją największe postacie naszej miejscowości i najważniejsze w niej wydarzenia.

Oddając hołd bohaterskim lotnikom startującym z lotniska w Zielonce zapraszam do zapoznawania się z historią miasta.

Cześć ich pamięci!

Grzegorz Dudzik
Burmistrz Miasta Zielonka

Wydawca: Urząd Miasta Zielonka

ISBN: 978-83-937412-2-9

Okladka i portret W. Januszewicza: Marcin Górecki

Rysunki: Dariusz Rygiel

Scenariusz: Dariusz Rygiel, Marek Rogusz, Mirosław Sobiecki

Skład: Adam Kudelka

MUZEUM ZIELONKI
- ekspozycja dotycząca
lotniska wojskowego
z września 1939 r.
ul. Kolejowa 11,
05-220 Zielonka
www.muzeum.zielonka.pl